

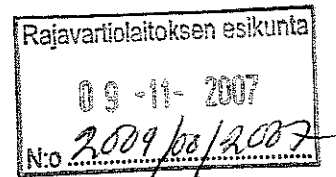
Esikunta
Meritoimisto
Helsinki

8.11.2007

1 (18)

9.11.2007
KL -> mmw

Rajavartiolaitoksen esikunta

Rajavartiolaitoksen esikunnan käsky SM 028:00/2007.

Suomenlahden merivartioston lausunto 85/40/2007, "Lainsäädännön tarkastaminen rikos-
torjunnan näkökulmasta"

RAJAVARTIOLAITOSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Yleistä

Suomenlahden merivartiosto selvitti rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuutta. Tässä asiakirjassa kerrotaan selvityk-
sen tulos ja tehdään esityksiä lainsäädännön kehittämiseksi. Lainsäädännön kehittämisesitykset ovat järjestyksessä: laki raja-
vartiolaiksesta, laki rajavartiolaitoksen hallinnosta, laki henkilö-
tietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa, rikoslaki, pakkokeinola-
ki, tieliikenneasetus ja ulkomaalaislaki.

Suomenlahden merivartioston esikunta lähetti kysymyssarjan yk-
siköihin, pyysi yksiköiltään lausuntoja ja lainsäädäntöön liittyviä
kehittämisesityksiä. Operatiivisilta osiltaan vartioston lausunto pe-
rustuu pääosin Helsingin rajatarkastusosaston vastaukseen. Vas-
tus kysymyssarjaan on tämän asiakirjan liitteenä.

2. Lainsäädännön kehittämisesitykset

2.1 Laki rajavartiolaiksesta (15.7.2005/578)

5 Luku, toimivaltuussäännökset

30 § Oikeus valvontatiloihin

*"Rajavartiolaitoksella on oikeus saada rajanylityspaik-
kana olevan liikennepaikan omistajalta tai haltijalta
käyttöönkäyvä hinnan mukaista korvausta vas-
taan sellaiset valvontatilat, joita rajatarkastusten to-
teuttaminen edellyttää."*

Säännöksen mukaan Rajavartiolaitoksella on oikeus rajanylitys-
paikalla valvontatiloihin "käyvä hinnan mukaista korvausta vas-
taan". Helsinki-Vantaan lentoaseman rajatarkastusyksikkö sijait-

see Finavia- konsernin omistamissa tiloissa ja maksaa niistä lähes liiketaloudellista vuokraa. Rajavartiolaitos kilpailee tällöin toimitiloista kaupallisten toimijoiden kanssa ja samalla myös valvoo Finaviaa koskevia rajanylityskulkuun liittyviä säännöksiä. Konsernilla on lentoaseman alueella monopoliasema. Rajatarkastusyksikön on kuitenkin toimintansa luonteen vuoksi sijaittava terminaalissa, eikä sillä ole mahdollisuutta siirtyä lentokentän ulkopuolelle edullisempiin tiloihin.

Laivaliikenteen tarpeesta johtuen Suomenlahden merivartioston alueelle on perustettu uusia rajanylityspaikkoja nopealla aikataululla. Kotkan satamaan rajanylityspaikkaa perustettaessa samoihin tiloihin tuleva Tulli sai tarvitsemansa irtaimiston ilman kuluja, mutta Rajavartiolaitos hankki itse tarvitsemansa. Kyseinen rajanylitysliikenne päättyi kuitenkin jo syksyllä 2007. Tämänkaltaista varojenkäyttöä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Tullilla on tullilain 20 §:n mukaan oikeus kalustettuihin valvontatiloihin ilman korvausta. Tällainen ratkaisu olisi järkevä Rajavartiolaitoksellekin lainkäytön yhtenäisyyden ja veronmaksajien varojen asianmukaisen käytön turvaamiseksi. Hallituksen esityksessä (HE) 6/2005 vp, 30 §:n perusteluissa Tullin tilojen saantioikeutta pidetään "hyödyllisenä", mutta varsinainen säännös on kuitenkin kirjoitettu toisin. Tulevassa lakimuutoksessa asia tulisikin oikaista.

Suomenlahden merivartioston mielestä rajavartiolain 30 § tulee muuttaa muotoon:

"Rajavartiolaitoksella on oikeus saada rajanylityspaikkana olevan liikennepaikan omistajalta tai haltijalta käyttöönsä **korvauksetta kalusteineen** sellaiset tarpeelliset valvontatilat, joita liikenteen määrä ja muut olosuhteet edellyttävät Rajavartiolaitoksen toimintojen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi."

38 § Kulkuneuvon pysäyttäminen ja liikenteen ohjaaminen

"Rajavartiomiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi ja siirrettäväksi tai siirtää kulkuneuvo sekä ohjata liikennettä, jos se on tarpeen rajatarkastuksen tai rajavalvonnan suorittamiseksi taikka yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi rajanylityspaikalla tai edellä 33 §:ssä tarkoitetussa poliisitehtävässä."

HE 6/2005 vp, 38 §:n perusteluissa esitettiin Rajavartiolaitokselle oikeutta pysäyttää ajoneuvo "muun rajavartiolaitokselle säädetyn tehtävän suorittamiseksi". Hallintovaliokunnan ehdotuksesta pykälä kuitenkin sai nykyisen muotonsa (HaVM 12/2005 vp, 2. Rajavartiolaki 38 §).

Valiokunnan tekemä raja on varmasti asianmukainen perusoikeuksiin puuttumisen tarkkarajaisen säätämisen kannalta, mutta se jättää huomattavan määrän rajavartiolaitoksen tehtävistä tämän toimivaltuuden ulkopuolelle. Pääkaupunkiseudulla rajavartiolaitoksen rikostutkintaan liittyvät tehtävät ovat edellyttäneet ajo-

neuvojen pysäyttämistä esimerkiksi laittoman maahantulon esitutkintaan liittyvän kiinnioton suorittamiseksi tai sivullisten suojelemiseksi. Tällöin kyse on ollut ainoastaan rikosasian selvittämisestä. Tämän vuoksi säännöstä tulisikin kehittää.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että Rajavartiolain 38 § muutetaan muotoon:

”Rajavartiomiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi ja siirrettäväksi tai siirtää kulkuneuvo sekä ohjata liikennettä, jos se on tarpeen rajatarkastuksen tai rajavalvonnan suorittamiseksi taikka yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi rajanylityspaikalla tahi **rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi** tai edellä 33 §:ssä tarkoitetussa poliisitehtävässä.”

Suomenlahden merivartioston mielestä myös tieliikennelaissa ja asetuksessa olevat liikenteenohjaamiseen liittyvät säädökset tulisi synkronoida rajavartiolain kanssa, tieliikenneasetusta koskeva muutosesitys on jäljempänä.

6 Luku, rikosten ennalta ehkäiseminen ja selvittäminen

41 § Rajavartiomiehen toimivaltuudet rikosten ennalta estämiseksi ja selvittämiseksi

Suomenlahden merivartiosto toimitti vuoden 2006 aikana 1508 tutkimaansa rikosasiaa syyttäjälle¹. Samana vuonna Helsingin rajatarkastusosasto tutki 34 perusmuotoista ja törkeää laittoman maahantulon järjestämistä sekä noin 550 muuta rikoslakirikosta. Näiden rikosten selvittämisen yhteydessä käytettiin tavanomaisia pakkokeinoja noin 400 kertaa ja salaisia pakkokeinoja 5 kertaa².

Suomenlahden merivartioston tutkimia laittoman maahantulon järjestämisrikoksia on pidettävä laajan järjestäytyneen kansainvälisen rikollisuuden yhtenä ilmentymänä. Ihmisten laitton siirtäminen on rikollisorganisaatiolle ainoastaan yksi taloudellisen toiminnan muoto, huumekaupan ja tavaran salakuljetuksen ohella.

Esitutkinnassa selvitettyjen rikosten tekotapojen kehityksestä on nähtävissä, että tulevaisuudessa tahallisuuden ja tunnusmerkistön toteennäyttäminen tulee merkittävästi vaikeutumaan. Tämän vuoksi rikostutkinnan keinovalikoima tulisi päivittää. Rajavartiolaitoksella on toki mahdollisuus saada poliisilta esimerkiksi heidän käytössään olevat, tiettyyn juttuun liittyvät, televalvonta- tai telekuuntelutiedot. Tällaisen tiedon saanti on kuitenkin satunnaista ja harvinaista, joten sillä ei todellisuudessa ole suurta merkitystä. Tarkoitushakuisesti käytettynä tällaista lainsäätäjän tarkoituksen säännöllistä kiertämistä ei voitaisi muutoinkaan pitää asiallisena. Rajavartiolaitoksen oman rikostutkinnan tehokkuuden turvaamiseksi ja kustannusten säästämiseksi tulisi saada käyttöönsä myös peitetoimintaa, valeostoa, telekuuntelua ja televalvontaa koskevat

¹ Poliisiasiain tietojärjestelmä: sql-kyselyt, ilmoitusten lukumäärä ja tila tutkintayksiköittäin, yksikkö 9186, r-ilmoitukset, syyttäjälle toimitettu.

² Helsingin rajatarkastusosasto.

pakkokeinot. Salaisten pakkokeinojen käyttäminen nopeuttaa merkittävästi näytön hankkimista järjestäytyneitä ja kansainvälistä rikollisuutta tutkittaessa.

Peitetoiminnan avulla luotaisiin tarvittavat edellytykset suojata tiedustelua ja tarkkailua tekeviä virkamiehiä vastatiedustelulta. Pienellä alueella työskentelevät virkamiehet altistuvat tehtävissään paljastumiselle, joka voitaisiin peitetoiminnan avulla tehokkaasti välttää. Paljastuminen vaarantaa epäillyn rikoksen tutkinnan lisäksi tehtävää suorittavan virkamiehen fyysisen turvallisuuden.

Valeostolla voitaisiin tehokkaasti puuttua tällä hetkellä tavanomaiseen rikolliseen väärennettyjen matkustusasiakirjojen kauppaamiseen laittoman maahantulon järjestämistarkoituksessa.

Telekuuntelun käyttöön saaminen olisi oleellisen tärkeää tulevien tutkintojen tehokkuuden varmistamiseksi. Laittoman maahantulon järjestämisessä tekijöiden välinen yhteydenpito perustuu usein puhelinyhteyksiin. Tämä on ilmennyt Rajavartiolaitoksen tekemisissä esitutkinnoissa, joissa organisaation jäseneltä usein takavarioidaan lukuisia matkapuhelinten SIM- kortteja. Puhelin on myös rikollisorganisaatiossa tärkeä johtamisväline, jolla annetaan ohjeita laittoman maahantulon saattajaportaalle. Rikoksenteijät liikkuvat Suomessa laajoilla alueilla, jolloin tutkinnan taloudellisuuden, tehokkuuden ja kohdentamisen vuoksi olisi tärkeää tietää seurannassa olevien rikollisten toimet välittömästi.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että Rajavartiolaitoksen esikunta esittää tarvittavia toimivaltuuksia ja selkeyttää rajavartiolain 41 §:n kirjoitusasua.

46 § Tutkinnanjohtaja

Tutkinnanjohtajan asemaan liittyvät Suomenlahden merivartioston kannanotot ovat tämän lausunnon kohdassa: "Pakkokeinolaki (30.4.1987/450), 6 § Pidättämiseen oikeutettu virkamies".

47 § Rangaistusvaatimuksen antaminen ja rikesakon määrääminen

Suomenlahden merivartioston tekemien havaintojen mukaan rajavartiolaissa tulisi rinnastaa aluepäällikön ja rajatarkastusosaston päällikön eräät toimivaltuudet. Esimerkiksi nykyisen lain 47 §:ssä on jäänyt mainitsematta rajatarkastusosaston päällikkö. Koko rajavartiolaki tulisikin tarkastaa tältä osin.

"Rajavartiomies antaa rangaistusvaatimuksen siten kuin rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 3—7 §:ssä säädetään. Rajavartiomies määrää rikesakon siten kuin rikesakko-menettelystä annetussa laissa (66/1983), jäljempänä rikesakkolaki, säädetään. Raja- tai merivartioalueen päällikön tehtävistä on voimassa, mitä rikesakkolaissa säädetään poliisipiirin päällikön tehtävistä." Suomenlahden merivartiosto esittää, että säännöksen lisätään: **"rajatarkastusosaston päällikkö"**.

48 § Rikoksentorjuntatoimenpiteestä ilmoittaminen

Suomenlahden merivartiosto esittää tämän pykälän poistamista. Säädöksellä ei ole havaittu olevan varsinaista merkitystä PTR- yhteistoiminnan kannalta. Poliisissa ilmoittaminen on jopa aiheuttanut hämmästelyä, koska ilmeisesti he eivät tee saadulla tiedolla mitään. Tällaisena ilmoituksena voitaisiin pitää poliisiasian tietojärjestelmään tehtävää kirjausta. Mikäli pykälä kuitenkin halutaan säilyttää, se tulisi muuttaa siten, että hallintoyksikkö sopii ilmoitusmenettelyn paikallisesti.

2.2 Laki Rajavartiolaitoksen hallinnosta (577/2005)

Suomenlahden merivartiosto esittää, että lakiin lisätään uusi säännös, joka mahdollistaisi tiedonsaannin rajavartiomiehen syylistyessä rikokseen. Tällainen säännös antaisi tiedonsaantioikeuden poliisin ja tullin rekistereihin, silloin kun rajavartiomiehen epäiltäisiin syyllistyneen rikokseen, josta on tuomitaan vähintään sakkoa. Tämän ei kuitenkaan tarvitsisi koskea rikesakkoja.

2.3 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa (15.7.2005/579)

20 § Liikkeenharjoittajan velvollisuus lentomatikustajia koskevien tietojen antamiseen

Suomenlahden merivartiosto on havainnut, että rikostutkinnassa ja tiedustelussa epäiltyjen varaustietojen käytöllä on huomattava merkitys. Esitetään, että rajavartiolaitoksen esikunta lisää lakiin säännöksen, joka mahdollistaa liikkeenharjoittajan varaustietojen saamisen teknisen käyttöyhteyden avulla. Liikkeenharjoittaja tarkoittaisi tässä merkityksessä myös laivayhtiöitä.

2.4 Rikoslaki

17 Luku, rikoksista yleistä järjestystä vastaan

7 § Valtionrajarikos (24.7.1998/563)

"Joka

1) ylittää Suomen rajan ilman siihen oikeuttavaa passia tai muuta matkustamisoikeuden osoittavaa asiakirjaa tai muualta kuin luvallisesta maahantulo- tai maastalähtöpaikasta tai vastoin lakiin perustuvaa kielltoa taikka sitä yrittää,

2) muuten rikkoo rajan ylittämisestä annettuja säännöksiä tai

3) luvattomasti oleskelee tai liikkuu tai ryhtyy rajavyyöhykelaissa (403/1947) kiellettyyn toimeen rajavyyöhykkeellä,

on tuomittava valtionrajarikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Valtionrajarikoksesta ei tuomita ulkomaalaista, joka 1 momentissa tarkoitetun teon johdosta käännytetään tai karkotetaan maasta, eikä ulkomaalaista, joka pakolaisuuden perusteella hakee turvapaikkaa tai oleskelulupaa Suomessa. Valtionrajarikoksesta ei tuomita myöskään ulkomaalaista, joka on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun teon sen vuoksi, että hän on ollut 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun ihmiskaupan kohteena. (9.7.2004/650)”

24 § Oikeushenkilön rangaistusvastuu (9.7.2004/650)

”Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumiseen, laittoman maahantulon järjestämiseen, törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, eläinsuojelurikokseen, uhkapelin järjestämiseen, väkivaltakuvausten levittämiseen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämiseen, törkeään sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämiseen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoon ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaan markkinointiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.”

Henkilöiden väärinohjaus Helsinki-Vantaan lentoasemalla

Vuoden 2007 aikana (tammi-lokakuussa) Helsinki–Vantaan lentoasemalla on Suomeen saapunut 25 kertaa, yhteensä 900 ulkorajamatkustajaa käymättä rajatarkastuksessa. Tämä on ilmeisesti johtunut Finavian käyttämän maapalveluyrityksen laiminlyönnistä tai huolimattomuudesta.

Valtionrajarikos on rangaistava vain tahallisenä. Lisäksi maapalveluyrityksen työntekijän piittaamattomuutta on vaikea näyttää toteen. Tunnusmerkistö on kirjoitettu tekorikos-tyyppiseksi, joten epävarsinainen laiminlyöntirikos- konstruktion avulla ope- roiminenkaan tuskin menestyisi tuomioistuimessa. Säännöstä tulisi muokata siten, että laittoman rajanylityksen aiheuttavat laiminlyönnit saataisiin rikosvastuun piiriin. Huomattavaa on, että vaikka matkustajan tekemä rajanylitys on objektiivisesti laitton, se ei kuitenkaan tietoisuuden puuttumisen vuoksi voi olla rangaistava.

Tarvittavan säädöksen suojeluintressi olisi rajaturvallisuus lentoasemalla sekä yleinen järjestys ja turvallisuus. Nykyisellään lentokentällä Finavia ja muut yritykset ohjaavat ihmisten liikkumista valtionrajan läheisyydessä ja valtionrajan yli. Lentoasemalla ihmisten ohjaamiseen liittyvät ohjeet ja käytännöt ovat Finavian ja muiden yritysten käsissä ja vastuulla. Asian luonteen vuoksi valtionrajarikoksen tunnusmerkistöä tulisi laajentaa kriminalisoimalla vastuullisen toimijan rajaturvallisuutta vaarantava laiminlyönti tai huolimattomuus.

Tarvittavan säännöksen kohteena tulisi olla rikoksentekijän lisäksi myös hänen työnantajansa sekä lentoaseman kokonaistoiminnoista vastaava taho. Säännöksellä haluttaisiin vaikuttaa myös lentokentällä toimivien organisaatioiden sisäisiin määräyksiin siten, että rajaturvallisuus pystytään takaamaan. Koska työntekijän vaikutusmahdollisuus ohjeisiin ja käytäntöihin on rajallinen, valtionrajarikos tulisi saada oikeushenkilön rangaistusvastuun ja liikkeenharjoittajan seuraamusmaksun piiriin (seuraamusmaksua koskeva esitys on ulkomaalaislain kohdalla).

Suomenlahden merivartiosto esittää, että rikoslain 17 luvun 7 §:n 1 momenttiin lisätään:

"joka huolimattomuudellaan tai laiminlyönnillään aiheuttaa matkustajien laittoman rajanylityksen rajanylityspaikalla rajatarkastuksessa käymättä,"

Suomenlahden merivartiosto esittää, että rikoslain 17 luvun 24 §:n (oikeushenkilön rangaistusvastuu) lisätään:

"valtionrajarikokseen"

Turvapaikkahakemuksen vaikutus rikostutkintaan

Helsingin rajatarkastusosaston tekemien rikostutkintojen yhteydessä epäillyt ovat ajoittain vedonneet turvapaikanhakuun rikoksen selvittämisvaiheessa estääkseen tehokkaan rikostutkinnan. Suomenlahden merivartioston mielestä lakiin tulisi kirjata nykyistä tarkemmin turvapaikan haun antama vapautus rikosvastuusta. Nykyinen kirjausmuoto (RL 17:7,2 ja HE 34/2004 s. 73) hämmentää asianosaisia, eikä edistä rikosoikeuden preventiivistä vaikutusta riittävän tehokkaasti.

Suomenlahden merivartioston mielestä tulisi täsmentää sitä, että esitutkintaviranomainen selvittää rikoksen, riippumatta epäillyn turvapaikkahakemuksesta. Turvapaikkahakemushan ei siis vapauta epäiltyä välittömästi rikosvastuusta. Vasta tuomioistuimella voi jättää epäillyn tuomitsematta rangaistukseen. Epäiltyjen taipumus turvapaikkahakemuksella keinotteluun on ilmennyt varsinkin laittoman maahantulon järjestämistä tutkittaessa. Tällä on aiheutettu sekaannusta ja häiriötä esitutkintaprosessille. Esitutkinnan häiriötön ja ripeä toimittaminen tärkeää myös turvapaikkaa hakevan epäillyn oman oikeusturvan kannalta.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että rikoslain 17 luvun 7 §:n 2 momenttiin tehdään lisäys:

"Maastapoistamisen valmisteleminen tai turvapaikkahakemuksen jättäminen ei kuitenkaan estä rikosasian esitutkintaa. Turvapaikkahakemuksen käsittely aloitetaan esitutkinnan päätyttyä."

8 § Laittoman maahantulon järjestäminen (24.7.1998/563)

"Joka

1) tuo tai yrittää tuoda Suomeen tai Suomen kautta muuhun maahan ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantuloon vaadittavaa passia, muuta matkustusasiakirjaa, viisumia tai oleskelulupaa,

2) järjestää tai välittää 1 kohdassa tarkoitettulle ulkomaalaiselle kuljetuksen Suomeen tai

3) luovuttaa toiselle väärän tai väärennetyn taikka toiselle henkilölle annetun passin, muun matkustusasiakirjan, viisumin tai oleskeluluvan käytettäväksi maahantulon yhteydessä,

on tuomittava laittoman maahantulon järjestämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (9.7.2004/650)

Laittoman maahantulon järjestämisenä ei pidetä tekoa, jota erityisesti huomioon ottaen tekijän vaikutukset sekä ulkomaalaisen turvallisuuteen vaikuttavat olot hänen kotimaassaan tai vakinaisessa asuinmaassaan on pidettävä kokonaisuutena ottaen hyväksyttävistä syistä tehtynä."

Suomen valtion alueella jo oleskelevan ulkomaalaisen laitton kuljettaminen Suomesta Schengen-alueen ulkopuolelle ei tällä hetkellä ole rangaistavaa. Ulkomaalaisen on mahdollista saapua ja oleskella laillisesti Suomessa ja pyrkiä rikollisin menetelmin poistumaan sieltä Suomen kautta. Tällainen mahdollisuus olisi poistettava lainsäädännön keinoin.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että RL 17:8,1 lisätään:

"Joka

*1) tuo tai yrittää tuoda Suomeen tai Suomen kautta muuhun maahan, **vie tai yrittää viedä Suomesta** ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantuloon tai maassaoleskeluun vaadittavaa passia, muuta matkustusasiakirjaa, viisumia tai oleskelulupaa,*

*2) järjestää tai välittää 1 kohdassa tarkoitettulle ulkomaalaiselle kuljetuksen Suomeen **tai Suomesta muuhun maahan***

33 Luku, väärennysrikoksista (24.8.1990/769)

1 § Väärennys (24.8.1990/769)

"Joka valmistaa väärän asiakirjan tai muun todistuskappaleen tai väärentää sellaisen käytettäväksi harhauttavana todisteena taikka käyttää väärää tai väärennettyä todistuskappaletta tällaisena todisteena, on tuomittava väärennyksestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. (13.6.2003/514)"

Toiselle myönnetyn aidon asiakirjan käytön kriminalisointi

Suomi on sitoutui 7.10.2006 alkaen noudattamaan Yhdistyneiden kansakuntien niin sanotun Palermon sopimuksen lisäpöytäkirjaa (jatkossa Palermon- lisäpöytäkirja)³. Lisäpöytäkirjassa luvattiin tehostaa laittoman maahantulon vastaisia toimia. Suomi on sitoutui saattamaan oman lainsäädäntönsä sopimuksen edellyttämään tilaan (6 art). Pääosin tämä tavoite on saavutettu. Suomenlahden merivartioston tekemissä rikostutkinnoissa on kuitenkin havaittu, että lainsäädäntö ei ole ajan tasalla käytettäessä aitoa asiakirjaa väärennetyn tapaan. Tämä tekotapa on kuitenkin erityisesti mainittu Palermon- lisäpöytäkirjassa (3 art,c,iii- kohta).

Helsingin rajatarkastusosaston tutkimissa laittoman maahantulon järjestämisrikoksissa on ilmennyt, että maahantulossa käytetään usein toiselle henkilölle annettua aitoa asiakirjaa tai väärillä tiedoilla haettua viisumia. Tätä ei kuitenkaan ole säädetty rangaistavaksi väärennyksenä. Tekotapa ja suojeluintressi ovat kuitenkin asiallisesti samat kuin väärennysrikoksessa.

Toiselle henkilölle myönnetyn matkustusasiakirjan käyttö on kriminalisoitu *väärän henkilötiedon antamisena* (RL 16:5) ja värien tietojen antaminen viisumia haettaessa on kriminalisoitu *väärän todistuksen antamisena viranomaiselle* (RL 16:8). Näistä teoista säädetty ankaran rangaistus on vain puoli vuotta vankeutta. Tämä on selvästi vähemmän kuin väärennösrikoksen enimmäisrangaistus. Onkin siis nähtävissä, että rikoksenteijät pyrkivät muuttamaan tekotapojaan siten, että rikosvastuu ei toteutuisi kovin ankarana. Rikosvastuu tulisi ulottaa myös aidon asiakirjan käyttöön säädösten vastaisesti maahan saavuttaessa samalla tavoin arvottaen kuin väärennösrikos, jonka rangaistusmaksimi on kaksi vuotta vankeutta.

Kahden vuoden rangaistusmaksimi mahdollistaisi myös tehokkaan pakkokeinojen käytön. Esimerkkinä voidaan pitää tapausta, jossa ihmiskauppaa toteutetaan käytännössä edellä mainituilla lieville tekotavoilla. Rikoksen esitutkinnan turvaaminen te-

³Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen maitse, meritse ja ilmaitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä New Yorkissa 15 päivänä marraskuuta 2000 tehty lisäpöytäkirja. (SopS 72/2006 ja 73/2006).

hokkaasti pakkokeinoja käyttämällä ei nykyisellään ole rangaistusmaksimien puitteissa mahdollista.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että väärennöksen tunnusmerkistöä laajennetaan lisäämällä:

joko

"5 a § Väärän henkilötiedon antaminen rajatarkastuksessa ja viisumia haettaessa

Joka erehdyttääkseen viranomaista ilmoittaa nimensä väärin tai antaa muutoin henkilöllisyydestään väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka sanotussa tarkoituksessa käyttää toisen henkilötodistusta, passia, ajokorttia tai muuta sen kaltaista todistusta, on tuomittava väärän henkilötiedon antamisesta sakkoon tai vankeuteen *enintään kahdeksi vuodeksi.*"

tai

"Väärennöksestä tuomitaan myös se, joka rajatarkastuksessa tai Suomessa oleskellessaan maassaolonsa oikeuttamiseksi pitää hallussaan tai esittää toiselle henkilölle myönnetyn matkustusasiakirjan tai maahantuloon tai maassa oleskeluun oikeuttavan todistuskappaleen."

Matkustusasiakirjan väärennyksen kriminalisointi

Väärennösrikoksen tunnusmerkistössä ei erikseen mainita matkustusasiakirjaa. Matkustusasiakirjan väärennösrikoksen rangaistuskäytäntö on vaihdellut. Matkustusasiakirjan merkitys on muuttunut säädöksen kirjoittamisajankohdan jälkeen. Aikaisemmin väärällä passilla oli mahdollista päästä yhteen valtioon kerrallaan. Nykyään väärällä matkustusasiakirjalla pääsee kaikkiin Schengen-valtioihin yhden ulkorajan rajanylityspaikan kautta. Väärä matkustusasiakirja mahdollistaa uuden identiteetin rakentamisen kohdemaassa ja tarvittaessa henkilöllisyyden vaihdon.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että rikoslakiin lisätään säännös:

"1 a § Matkustusasiakirjan väärennys

Joka valmistaa, valmistuttaa, vastaanottaa, hankkii, kuljettaa tai pitää hallussaan väärän tai väärennetyn matkustusasiakirjan, on tuomittava väärennyksestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava"

6 § Pidättämiseen oikeutettu virkamies

Pakkokeinojen käytön kehittämiseksi ja asiakkaiden oikeusturvan varmistamiseksi Suomenlahden merivartiosto pitää erittäin tärkeänä, että pidättämiseen oikeutetun virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet liitetään tutkinnanjohtajan tehtävään. Suomenlahden merivartiosto esittää, että pidättämiseen oikeutettujen virkamiesten määrää kasvatetaan lisäämällä nyt pakkokeinolaissa määriteltuihin: **"rajavartiolain 46 §:ssä määritellyt tutkinnanjohtajat"**.

Suomenlahden merivartiostossa tehtiin vuoden 2006 aikana noin 400 pakkokeinopäätöstä. Pakkokeinopäätöksen tekeminen on tällä hetkellä kolmiportainen toimi. Siihen osallistuu rikostutkija, tutkinnanjohtaja ja pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tämä aiheuttaa kitkaa sekä jatkuvaa esittelyä ja konsultaatioita. Käytännössä on havaittu myös ongelmia pakkokeinoaikojen seurannassa moniportaisen tutkinnanjohtojärjestelyn vuoksi. Pakkokeinopäätöksiä ja rikostutkintaan liittyvää konsultaatiota tekee Helsingin rajatarkastusosastossa kolme virkamiestä. Tämä on havaittu merkittäväksi työllistäjäksi.

Helsingin rajatarkastusosastossa toisen varapäällikön työaika menee pelkästään pakkokeinoasioiden käsittelyyn. Pakkokeinopäätöksen tekijä on velvollinen perehtymään käsillä olevaan asiaan ennen päätöksen tekemistä. Samalla pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä on useita pakkokeinoja meneillään ilman todellista mahdollisuutta tai aikaa osallistua juttujen tutkintaan tai pakkokeinojen käytön laillisuusvalvontaan.

Tutkinnanjohtaja koulutetaan tehtävänsä Raja- ja merivartiokoulussa rajavartiolain edellyttämällä tavalla. Kun vaadittava koulutus on saatu, hallintoyksikön päällikkö määrää tutkinnanjohtajan tehtävänsä. Suomenlahden merivartiosto on lokakuuhun 2007 mennessä kouluttanut ja määrännyt tehtävään 10 tutkinnanjohtajaa, joista seitsemän työskentelee tässä tehtävässä.

Suomenlahden merivartioston esittämällä menettelyllä pidättämiseen oikeutettujen virkamiesten lukumäärä kasvaisi jonkin verran. Tutkinnanjohtajien koulutusjärjestelmällä ja hallintoyksiköiden sisäinen tehtävään määräysmenettely kuitenkin takaisi hallitun kasvun ja henkilöstön riittävän taitotason varmistamisen.

2.6 Tieliikenneasetus (TLA/5.3.1982/182)

Rajavartiolain 38 §:ssä annetaan toimivaltuus kulkuneuvon pysäyttämiseen ja liikenteen ohjaamiseen tietyissä tehtävissä. Sisäasiainministeriön asetus 656/25.8.2005 "Rajavartiolaitoksen menettelmistä kulkuneuvon pysäyttämisessä ja voimakeinojen käyttämisessä" täsmentää rajavartiolain määräyksiä. Näissä säädetty ei kuitenkaan selkeästi kohtaa tieliikenneasetuksessa säädetyn kanssa.

Esimerkiksi tieliikenneasetus ei velvoita kansalaista pysähtymään rajavartiomiehen näyttäessä hälytysajoneuvon punaista pysäytysvaloa pysäytettävän ajoneuvon takana. Kyseessä on kuitenkin perusmenetelmä, johon henkilöstö koulutetaan ja ajoneuvot on varustettu. Tieliikenneasetuksen säädökset tulisivat synkronoida rajavartiolain 38 §:n ja Rajavartiolaitoksen menettelmistä kulkuneuvon pysäyttämiseen ja voimakeinojen käyttämisessä- asetuksen kanssa.

1 luku, yleisiä säännöksiä

2 § 1 mom (23.12.1998/1133)

"Liikenteen ohjaajina toimivat poliisimies ja tiellä suoritettavien puolustusvoimien harjoitusten aikana sotilaspoliisi tai tähän tehtävään määrätty sotilashenkilö."

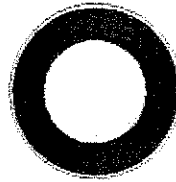
Suomenlahden merivartiosto esittää, että tieliikenneasetuksen 1 luvun 2 § 1 mom muutetaan muotoon: "Liikenteen ohjaajina toimivat poliisimies tai **rajavartiomies** ja tiellä suoritettavien puolustusvoimien ja **rajavartiolaitoksen sotilaallisten** harjoitusten aikana sotilaspoliisi tai tähän tehtävään määrätty sotilashenkilö."

Rajaylityspaikalla niin sanottu ulkomies ohjaa autoilijoita tarvittaessa käsimerkein. Lisäksi Rajavartiolaitoksen partiot voivat tiestöllä liikkua joutua tilanteisiin, joissa niiden täytyy tilapäisesti ohjata liikennettä. Liikenteenohjaustarpeita tulee saavuttaessa yllättäen onnettomuuspaikalle, poliisin antamalla tehtävillä, virka-avuuissa ja rikostorjunnan kiinniotoissa.

Rajavartiolaitoksen rajajääkärikomppaniat liikkuvat runsaasti tiestöllä ja harjoitustoimet tapahtuvat usein teiden varrella. Tämän vuoksi olisi tarpeen lisätä maininta rajavartiolaitoksen sotilaallisista harjoituksista.

TLA 3 Luku, liikennemerkit, kielto- ja rajoitusmerkit

16 § (29.4.1994/328)

311. Ajoneuvolla ajo kielletty

391. Pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten

392. Pakollinen pysäyttäminen tarkastusta varten

Suomenlahden merivartiosto esittää, että tieliikenneasetuksen kielto- ja rajoitusmerkkeihin lisätään merkki **"pakollinen pysäyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävän suorittamiseksi"**. Merkkiin kirjattaisiin esimerkiksi "STOP – RAJAVARTIOLAITOS". Oman liikennemerkin saaminen olisi tärkeää viranomaisena erotumisen lisäämiseksi ja toimivaltuuden osoittamiseksi. On kuitenkin huomattava, että merkkiä käytettäisiin myös vesiliikenteen valvonnassa ja muissakin kuin rajatarkastustehtävissä, joten sen nimessä ei ole tarkoituksenmukaista mainita "rajatarkastusta" (vrt. Tullin merkki).

TLA 7 Luku Liikenteenohjaajan antamat merkit

47 § (29.4.1994/328)

*"Poliisimiehen liikenteen ohjauksessa tai valvonnassa käyttämät käsimerkit merkitsevät seuraavaa:
(molemmat käsivarret tai toinen käsivarsi sivulle ojennettuna)*

1) sekä edestä että takaa lähestyvien on pysähdyttävä; samanaikaisesti sivulta lähestyvä liikenne saa edetä; kun pysähdysmerkki on kerran annettu, se on voimassa uuden merkin antamiseen asti, vaikka poliisi-

simies välillä laskisi kätensä tai ohjaisi muualta lähestyvää liikennettä;

(käsivarsi ojennettuna ylös)

2) kaikista liikennesuunnista lähestyvien on pysähdyttävä; tienkäyttäjät, jotka eivät enää voi pysähtyä riittävästi turvallisesti tai jotka ovat jo risteyksessä, saavat jatkaa matkaa;

(viittoava merkki ajosuunnassa)

3) merkillä annetaan asianomaisesta suunnasta tuleville lupa jatkaa ajoa; merkistä huolimatta kuljettajan on annettava esteetön kulku jalankulkijalle, joka asianmukaisessa järjestyksessä on astunut tai astumassa suojatielle; risteyksessä kääntyvän ajoneuvon kuljettajan on väistettävä myös risteävää tietä ylittävää polkupyöräilijää, mopoilijaa ja jalankulkijaa; vasemmalle kääntyvän ajoneuvon kuljettajan on lisäksi väistettävä vastaan tulevaa liikennettä;

(käsivarsi kohotettuna kämmen lähestyvää ajoneuvoa kohti)

4) lähestyvän ajoneuvon on pysähdyttävä; merkki voidaan antaa myös pienoiskoossa olevalla liikenne-merkillä 311 (ajoneuvolla ajo kielletty) tai 392 (pakollinen pysäyttäminen tarkastusta varten); merkkiä voidaan pimeään aikaan ja näkyvyyden muuten ollessa heikentynyt selventää punaista valoa näyttävällä valaisimella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja merkkejä voi liikenteen ohjauksessa käyttää myös sotilaspoliisi. Pysäytysmerkin voi antaa pienoiskoossa olevalla liikenne-merkillä 311 myös muu liikenteen valvoja kuin poliisimies. Tullimies voi käyttää pysäytysmerkinä myös pienoiskoossa olevaa liikennemerkkiä 391 (pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten).

Poliisimiehen saattuetta vetävästä tai saattueen kulua turvaavasta poliisiajoneuvosta antama 1 momentin 4 kohdan mukainen merkki tarkoittaa, että tienkäyttäjän on annettava saattueelle esteetön kulku ja tarvittaessa pysähdyttävä. (25.1.2001/48)”

Suomenlahden merivartiosto esittää, että Tieliikenneasetuksen 7 luvun 47 §:n 2 momentti kirjoitetaan muotoon:

”Edellä 1 momentissa tarkoitettuja merkkejä voi liikenteen ohjauksessa käyttää myös **rajavartiomies** ja sotilaspoliisi. Pysäytysmerkin voi antaa pienoiskoossa olevalla liikennemerkillä 311 myös muu liikenteen valvoja kuin poliisimies. Tullimies voi käyttää pysäytysmerkinä myös pienoiskoossa olevaa liikennemerkkiä 391 (pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten). **Rajavartiomies voi käyttää pysäytysmerkinä myös pienoiskoossa olevaa liikennemerkkiä XXX (pakollinen pysäyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävän suorittamiseksi).**”

48 § (29.4.1994/328)

"Poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen taikka muun liikenteen valvojan moottoriajoneuvosta antama käsimerkki merkitsee, että takana ajavan ajoneuvon on pysähdyttävä. Tämä merkki voidaan antaa pienoiskoossa olevalla liikennemerkillä 311 (ajoneuvolla ajo kielletty), 391 (pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten) tai 392 (pakollinen pysäyttäminen tarkastusta varten). Pimeään aikana ja näkyvyyden ollessa muuten heikentynyt voidaan mainittujen liikennemerkkien asemesta käyttää punaista valoa näyttävää valaisinta."

(ajoneuvon sivulle ojennettu käsivarsi, kämmen, pienoislukennemerkki tai punaista valoa näyttävä valaisin käännettynä ajoneuvoa kohti)"

Suomenlahden merivartiosto esittää, että edellä oleva tieliikenneasetuksen 7 luvun 48 § 1 momentti kirjoitetaan muotoon:
*"Poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen taikka muun liikenteen valvojan moottoriajoneuvosta antama käsimerkki merkitsee, että takana ajavan ajoneuvon on pysähdyttävä. Tämä merkki voidaan antaa pienoiskoossa olevalla liikennemerkillä 311 (ajoneuvolla ajo kielletty), 391 (pakollinen pysäyttäminen tullitarkastusta varten), 392 (pakollinen pysäyttäminen tarkastusta varten) tai **XXX (pakollinen pysäyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävän suorittamiseksi)**. Pimeään aikana ja näkyvyyden ollessa muuten heikentynyt voidaan mainittujen liikennemerkkien asemesta käyttää punaista valoa näyttävää valaisinta."*

TLA 7 luku 48 § 2 mom: "Poliisi- tai tullimiehen moottoriajoneuvosta samanaikaisesti sinisen vilkkuvan hälytysvalon kanssa näyttämä punainen vilkkuva valo merkitsee, että edellä ajavan ajoneuvon on siirryttävä tien reunaan ja pysähdyttävä."

(punainen vilkkuva valo, jota näytetään samanaikaisesti vilkkuvan sinisen hälytysvalon kanssa)

Suomenlahden merivartiosto esittää, että edellä oleva tieliikenneasetuksen 7 luvun 48 § 2 momentti kirjoitetaan muotoon:
 ”Poliisi- tulli- tai **rajavartiomiehen** moottoriajoneuvosta samanlaisesti sinisen vilkkuvan hälytysvalon kanssa näyttämä punainen vilkkuva valo merkitsee, että edellä ajavan ajoneuvon on siirryttävä tien reunaan ja pysähdyttävä.”

2.7 Ulkomaalaislaki (30.4.2004/301)

179 § Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu (15.7.2005/581)

”Liikenteenharjoittajalle, joka rikkoo 173 §:ssä säädetyn tarkastusvelvollisuuden tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden, määrätään seuraamusmaksu (liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu). Maksun suuruus 173 §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kuljetettua henkilöä kohden. Maksun suuruus henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kutakin sellaista matkaa kohden, jolta ei ole ilmoitettu matkustajatietoja tai ne on ilmoitettu puutteellisesti tai virheellisesti.

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ei määrätä, jos:

- 1) liikenteenharjoittaja osoittaa noudattaneensa velvollisuuttaan varmistaa, että ulkomaalaisella on kuljetettavaksi otettaessa ollut vaadittava matkustusasiakirja sekä vaadittava viisumi tai oleskelulupa;*
- 2) vaadittava matkustusasiakirja taikka viisumi tai oleskelulupa on osoittautunut väärennetyksi ja väärennös ei ole ollut selvästi havaittavissa;*
- 3) henkilön kuljettaminen ilman vaadittavaa matkustusasiakirjaa taikka viisumia tai oleskelulupaa taikka virhe lentoliikenteen matkustajatiedon antamisessa on tapahtunut kaikki olot huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta;*
- 4) maksun määrääminen olisi olosuhteet huomioon ottaen muutoin kohtuutonta.*

Edellä 2 momentin 1 kohtaa ei sovelleta määrättäessä maksua henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 §:n rikkomisesta.”

Suomenlahden merivartiosto esittää, että seuraamusmaksun piiriin lisätään:

”Liikenteenharjoittajalle, joka rikkoo rikoslain 17:7 §:ssä säädetyn huolellisuusvelvollisuuden tai aiheuttaa laiminlyönnillään matkustajien laittoman rajanylityksen, määrätään seuraamusmaksu. Maksun suuruus 17:7 §:n rikkomisesta on 3 000 euroa rajatarkastuksessa käymätöntä matkustajaa kohden.”

181 § Ulkomaalaislaki (30.4.2004/301)

"Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää rajatarkastuksen yhteydessä sen rajavartioston tai merivartioston komentaja, apulaiskomentaja taikka rajatai meritoimiston päällikkö, jonka toimialueella tämän lain 173 §:n tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 §:n rikkominen on havaittu. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut poliisi, liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää kihlakunnan poliisilaitoksen päällystään kuuluva virkamies. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut tulliviranomainen, liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää tullipiirin päällikkö tai tullipiirin valvontayksikön päällikkö. (15.7.2005/581)"

Suomenlahden merivartioston mielestä säädöstä tulisi muuttaa siten, että seuraamusmaksun voisi määrätä nykyistä alemmalla tasolla toimiva kokenut päällystään kuuluva rajavartiomies. Esitetty seuraamusmaksu liittyisi todennäköisesti rajavartiolaitoksen tutkimaan rikosasiaan, joten sen antamiseen liittyvä harkinta ja selvitystyö tehtäisiin luontevasti rikosasian esitutinnan yhteydessä. Tämä mahdollistaisi asian käsittelyn keskitetysti yhtenä kokonaisuutena.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että ulkomaalaislain 181 §:än lisätään:

"pidättämiseen oikeutettu virkamies"

Käännyttäminen ja ulkomaalaisen maahanpääsyn epääminen

Helsingin rajatarkastusosasto havaitsi, että ulkomaalaisen maastapoistamisen yhteydessä joudutaan tekemään kaksi päällekkäistä hallintopäätöstä. Tämä johtuu Schengenin rajasäännösten (jäljempänä SBC) ja ulkomaalaislain samankaltaisista määräyksistä. Tällainen päällekkäisyys tulisi Suomenlahden merivartioston käsityksen mukaan purkaa ulkomaalaislakia muuttamalla.

Rakenne tulisi muuttaa siten, että rajanylityspaikalla tehtävä maastapoistaminen tehtäisiin ainoastaan SBC:n perusteella. Sisämaassa, ulkomaalaisen oleskelun keskeyttävä maastapoistaminen tehtäisiin ainoastaan uudistetun ulkomaalaislain nojalla.

Rajatarkastusten yhteydessä kolmannen maan kansalaisten osalta tulisi kyseeseen ainoastaan SBC:n mukainen maahan pääsyn epääminen. Kansallisen lainsäädännön mukainen käännyttäminen on tässä kohtaa tarpeetonta.

Ulkomaalaislakia esitetään muutettavaksi siten, että laadittaisiin säännös "kolmannen maan kansalaisen pääsyn epääminen", jossa viitataan rajasäännöstöön. Käännyttäminen käsitteenä poistuisi kolmannen maan kansalaisen osalta kokonaan, mutta säilyisi EU- ja Pohjoismaiden kansalaisten kohdalla.

Lain muutoksen jälkeen UlkL 142 § 2 kohdan mukaista toimintaa kutsuttaisiin esim. "välittömäksi maasta poistamiseksi" erotukseksi maahan pääsyn epäämisestä, joka tapahtuu välittömästi rajatarkastuksen yhteydessä SBC:n 13 artiklan perusteella. Ulkomaalaislain perusteella tehtävä maastapoistaminen säilyisi sisällöltään, perusteiltaan, valitusoikeuksiltaan ja täytäntöön panoltaan sekä päätöksen tekijäin toimivaltuuksien osalta ennallaan. Myös karkottamista koskevaa lainsäädäntö säilyisi ennallaan.

Esitetyn muutoksen toteuttaminen selkeyttäisi toimintaa merkittävästi. Kolmannen maan kansalaisten osalta päästäisiin eroon kahden, normihierarkiassa eritasolla olevan säännöksen soveltamisesta sekä kahden päätöksen tekemisestä (epääminen ja käännyttäminen). Lisäksi selkeytyisi jo maahan päässeeseen ulkomaalaisen maastapoistaminen välittömän maasta poistamisen (esim. rikoksiin syyllistynyt kolmannen maan turisti) ja raskaamman karkottamisen välillä. Ulkomaalaisen oikeusturva pysyisi nykyisellä tasolla.

3. Yhteenveto

Suomenlahden merivartiosto pitää rajavartiolaitosta koskevaa lainsäädäntöä pääosin toimivana. Olennaisimmat kehittämistarpeet ovat rikostunnusmerkistöjen ajanmukaistaminen, pakkokeinovaltuuden laajentaminen koskemaan tutkinnanjohtajia ja rikostutkinnan toimivaltuuksien laajentaminen poliisin valtuuksia vastaavaksi.

Merivartioston komentaja
Kommodori

Matti Möttönen

Toimistopäällikkö
Komentajakapteeni

Mikko Hyyppä

LIITEET

1. Vastaus Rajavartiolaitoksen esikunnan kysymyssarjaan (9 sivua)

V= Suomenlahden merivartioston vastaus

1. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen

V: Rajaturvallisuuden ylläpitäminen on tehostunut merkittävästi uuden lain myötä, kun otetaan lähtökohdaksi rajavartiolain 2 §:n 7)-kohta, jonka mukaan rajaturvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan

”niitä kotimaassa ja ulkomailla suoritettavia toimenpiteitä, joilla pyritään estämään valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämisestä annettujen säännösten rikkominen ja rajat ylittävästä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat sekä varmistamaan rajanylityksen turvallisuus”.

Erityisesti tehostuminen näkyy rikostorjunnan alalla, varsinkin jos katsotaan esitutkintaan tulleiden valtionrajarikosten, laittoman maahantulon järjestämisten (törkeä tekemuoto ml.) tai väärennysrikosten esitutkintaa. Tehostuneen toiminnan preventiivistä vaikutusta voidaan vain arvailla, mutta saatujen havaintojen mukaan, myös rikolliset ja rikollisorganisaatiot ovat huomanneet toiminnan tehostumisen ja muuttaneet toimintatapojaan tai kulkureittejään.

Oleelliset muutokset lainsäädännössä olivat esitutkintatoimivaltuuksien laajeneminen ja valvonta-alueen poistuminen. Tehostunut rikosten esitutkinta, rikostiedustelu ja esitutkinnan kautta edelleen kehittyneet yhteydet ulkomaille ovat parantaneet myös rajatarkastus- ja rajavalvontatoiminnan edellytyksiä huomattavasti.

2. Säännökset rajanylittämisestä

a) Yleinen arvio rajan ylittämistä koskevien säännösten toimivuudesta?

V: Suomenlahden merivartioston mielestä säännökset ovat toimivia.

b) Rajavartiolain/ulkomaalaislain suhde Schengenin rajasäännöstöön ja mahdolliset tulkintaongelmat? Esim. rajatarkastukseen sisältyvät toimenpiteet (vähimmäistarkastus/perusteellinen tarkastus), määritelmät

V: Helsingin rajatarkastusosasto on havainnut, että evättäessä kolmansien maiden kansalaisten maahan pääsy, tehdään päällekkäinen hallintopäätös. Tämä johtuu Schengen rajasäännöston (SBC) ja ulkomaalaislain päällekkäisyydestä. Asia tulisi korjata muuttamalla ulkomaalaislakia. Tähän on otettu kantaa varsinai- sessa lausunnossa.

c) Käytännön kokemukset rajavartiolain ja Schengenin rajasäännöston yhteensovittamisesta?

V: Tässä ei ole havaittu ongelmia, pl. edellinen kohta.

d) Säännös rajatarkastusta koskevista toimivaltuuksista (LRVL 28 §) – arvio säännöksen toimivuudesta käytännössä

V: Suomenlahden merivartioston mielestä säännös on toimiva.

3. Perusoikeuksien turvaaminen

3.1 Rajavartiolaitoksen toiminnan yleiset periaatteet

Rajavartiolain 2 luvussa on säädetty Rajavartiolaitoksen toiminnassa noudatettavista yleisistä periaatteista.

Kuinka ko. säännökset on otettu huomioon hallintoyksiköiden käytännön toiminnassa, esim. esitutkinta, hallinnollinen tutkinta, lupamenettely?

V: Säännökset otetaan huomioon kaikessa toiminnassa ja niitä painotetaan henkilöstön koulutuksessa. Rajavartiolakiin kirjoitettujen yleisten periaatteiden lisäksi noudatetaan hallintolakiin kirjoitettuja hyvän hallinnon perusteita, perustuslain 21 §:n oikeusturvaperusteita sekä perustuslain 22 §:n mukaisesti aktiivisesti turvataan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

3.2 Laillisuusvalvonta

a) Kuinka laillisuusvalvonta on lakimuutoksen jälkeen toteutunut (ml. organisatoriset muutokset SM/RVL)

V: Laillisuusvalvonta toteutuu käytännössä hyvin. Oikeudellisesta näkökulmasta tässä ei ole ongelmia. Helsingin rajatarkastusosastossa ongelmat laillisuusvalvonnassa johtuvat resurssipulasta, ei ole aikaa eikä henkilöstöä sisäiseen valvontaan ja tarkastukseen.

b) Käytännön kokemukset laillisuusvalvonnasta ja sen vaikutuksista virkamiesten toimintaan?

V: Laillisuusvalvonnalla on puututtu oikeisiin asioihin ja tämä tukee päivittäistä virkatyötä. Käytännössä laillisuusvalvonnalla ei kuitenkaan ole virkamiesten toimintaan suoranaista vaikutusta.

4. Valtionrajojen ulkopuolelle ulottuva toiminta, kansainvälinen toiminta yleensä ja erityisesti toiminta Euroopan unionissa

V: Vieraan valtion alueelle ulottuvat rikosentorjuntatoimenpiteet ovat osoittautuneet käytännössä ongelmallisiksi. Käytännöllisellä tasolla toimenpiteet pääsääntöisesti kuitenkin onnistuvat Euroopan unionin ja varsin Länsi- ja Pohjois-Eurooppalaisten valtioiden kanssa.

Oikeusapupyynnöissä on ollut ongelmia. Nämä johtuvat siitä, että pyynnot kierrätetään Keskusrikospoliisin kautta. Tämä aiheuttaa tarpeettomia viiveitä. Tällöin Rajavartiolaitos ei myöskään profiloitu ulkomaalaisille osapuolille todelliseksi yhteistyötahoksi kyseisissä rikosasioissa.

Suomenlahden merivartiosto esittää, että kansallisia viranomaisyhteistyösopimuksia ja – säännöksiä muutetaan siten, että Rajavartiolaitos voisi itsenäisesti esittää oikeusapupyyntöjä. Rajavartiolaitoksen esikunta voisi koordinoida näitä pyyntöjä laitoksen sisällä. Esimerkiksi Tulli toimii tässä esitetyllä tavalla.

5. Työmenetelmien kehittäminen

- a) Arvio teknistä valvontaa esim. automaattista tunnistamista ja valvonta ja tarkastustoiminnan automatisointia koskevien säännösten toimivuudesta Rajavartiolaitoksen toiminnassa.

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole vielä kokemusta automaattisen tunnistuksen käytöstä.

- b) Arvio teknisistä työmenetelmiä koskevien säännösten soveltuvuudesta ja tulevaisuuden kehittämistarpeesta.

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole esitettävää kehittämistarpeisiin.

6. Menettely sisäraajatarkastusten palauttamisessa

Arvio sisäraajatarkastusten palauttamista koskevan hallinnollisen menettelyn toimivuudesta?

V: Suomenlahden merivartioston mielestä säännökset ovat toimivia. Ennalta suunnittele mattoman palautuksen osalta ei tosin ole kokemuksia. Nopeassa palautuksessa ongelmat voisivat olla resurssoinnissa ja teknisessä toteuttamisessa.

7. Yhteistyön käytännöntason järjestelyt poliisin, tullin ja Rajavartiolaitoksen kesken

V: Toimivaltuuksien laajeneminen on korostanut Rajavartiolaitoksen asemaa itsenäisenä viranomaisena. Toimivaltuuksien laajentaminen on selkiyttänyt myös PTR- yhteistoimintaa, koska voimme itsenäisesti hoitaa omat tehtävämme loppuun ja toimia tasavertaisina yhteistyökumppaneina. Käytännön ongelmia on ollut ilmenneiden Rajavartiolaitokselle kuulumattomien rikosasioiden siirroissa poliisin tutkittaviksi.

Kehitettävää on myös yhteisten tutkintaryhmien käytössä, koska yleensä tarve yhteisille tutkintaryhmille syntyy silloin, kun tarvittaisiin niitä pakkokeinoja, joita rajavartiolaitoksella ei ole käytössä. Tällöin tutkinnanjohton tulisi siirtyä poliisille, jolloin poliisi ryhtyisi käyttämään rajavartiolaitoksen resursseja (esimerkiksi ylityöt) esitutkinnassa, joka jäisi tilastoihin poliisin tutkimana. Tätä voisi ratkaista käyttämällä rinnakkaista tutkintaa. Se voisi olla hyvä ratkaisu tutkittaessa samanaikaisesti laittomaan maahantuloon liittyvää rikosta, johon liittyy talousrikos. Tällöin poliisin tutkimasta haarasta saatua esim. televalvontatietoa voitaisiin käyttää myös rajavartiolaitoksen tutkinnassa olevassa jutussa. Poliisi on kuitenkin käytännössä ollut haluton tekemään edellä kuvattua rinnakkaista esitutkintaa.

Muiden käytännön tehtävien yhteensovittaminen pääsääntöisesti toimii rajanylityspaikoilla.

8. Valvonta-alueesta luopuminen ja Rajavartiolaitoksen toiminnan kohdentuminen

Rajavartiolaitoslain 4 § sääntelee Rajavartiolaitoksen alueellisen toiminnan kohdentumista. Onko säännös käytännössä vastannut tavoitettaan kun otetaan erityisesti huomioon valvonta-alueen rajojen poistuminen?

- Arvio vaikutuksista omaan toimintaan?
- Arvio vaikutuksista PTR- yhteistyöhön

V: Valvonta-alueesta luopuminen helpotti Rajavartiolaitoksen tehtävien toteuttamista pääkaupunkiseudulla. Aiemman lain asettamat alueelliset toimivaltarajaukset olivat hyvin hankalia. Suomenlahden merivartioston näkökulmasta Rajavartiolaitoksen toiminnan alueellinen kohdentuminen on nyt säännelty hyvin ja toimii pääkaupunkiseudulla. Varsinkin Helsingin rajatarkastusosaston toiminta on tehostunut ja helpottunut. PTR- yhteistyö on selkeytynyt, kun ei tarvitse miettiä monimutkaisia virka-apujärjestelyjä alueellisten toimivaltarajausten vuoksi.

9. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta (YJT) koskevat uudistukset

Arvio uudistuksien vaikutuksista ja säännöksiä toimivuudesta

9.1 YJT rajanylityspaikoilla

YJT:n ylläpitäminen rajanylityspaikoilla ja yleiseen liikenteeseen käytettävissä kulkuneuvossa, jossa rajatarkastus suoritetaan (RVL 20 §) sekä tähän liittyen järjestyslain 4 ja 21 §:ien soveltaminen käytännössä?

V: Kyseiset uudistukset ovat nopeuttaneet ja selkeyttäneet menettelyitä rajanylityspaikoilla.

9.2 YJT ja poliisitehtävät

a) Kiireelliset poliisitehtävät

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

b) Arvio terrorismintorjuntaan ja erityistilanteisiin varautumista koskevan säännöksen (LRVL 22 §) soveltamisesta käytännössä

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

10. Alueiden ja henkilöiden suojaamiseen liittyvät muut säännökset

Arvio säännösten toimivuudesta käytännössä

a) Henkilöiden suojaamista koskeva 23 §

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

b) Rajavartiolaitoksen toimintojen ja kohteiden turvallisuutta koskevat erityiset säännökset (LRVL 9 luku)

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

11. Rikosasioiden käsittely

a) toimivaltuudet (esim. niin sanottu pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tasa)

V: Suomenlahden merivartioston mielestä toimivaltuuksia on laajennettava. Rajavartiolaitoksen pakkokeinovalikoimaa tulisi laajentaa siten, että siihen sisältyisivät myös nyt puuttuvat salaiset tai epäkonventionaaliset pakkokeinot. Nykyisin puuttuvat pakkokeinot aiheuttavat tutkinta-aikojen venymistä. Lisäksi toimivaltuuksien rajaus kuluttaa tarpeettomasti resursseja tarkkailulta, koska tietoa joudutaan hankkimaan työläämmällä ja kalliimmalla keinolla.

Toimivaltuudet pakkokeinojen tasalta tulisi saattaa poliisin kanssa samalle tasolle. Puuttuvat pakkokeinot aiheuttavat jatkuvasti käytännössä ongelmia ja kustannuksia. Pidättämisoikeus tulisi saada pääsääntöisesti kaikille tutkinnanjohtajille. Nyt pidättämisoikeutta vaativien pakkokeinojen käyttö kasaantuu muutamille virkamiehille. Vaikeammissa rikosasioissa joudutaan tämän vuoksi käytännössä pitämään kahta tutkinnanjohtajaa.

Rajavartiolaitoksessa rikostorjunnan toimivaltuudet ovat uusia, mutta niiden käyttö on osa arkista toimintaa. Rajavartiolaitos on itse rajoittanut toimivaltuuksiaan hallinnon sisäisin määräyksin. Tällainen rajoittaminen voi olla alkuvaiheessa perusteltua, mutta toiminnan käynnistyttyä rajoittaminen aiheuttaa kitkaa ja ylimääräistä työtä omalle tutkinnalle. Rajoitusten tarkoituksenmukaisuus on myös kyseenalainen, koska toimivaltuuksien käyttö on kuitenkin niiden luonteesta johtuen määritelty lainsäädännössä erittäin tarkasti. Lisäksi on huomattava, ettei laki edes anna rajavartiolaitokselle valtuutta rajoittaa omia toimivaltuuksiaan (vrt. PL 80 §, RvIL 84 §). Toimivaltuuksia käyttävien laissa säädettyt vastuut ovat kuitenkin voimassa, riippumatta rajavartiolaitoksen omista määräyksistä.

b) tutkittavat rikosasiat

V: Tutkittavien rikosasioiden asiallinen laajuus on hyvä. Laissa oleva mahdollisuus tutkia muut ns. liitännäisrikokset on käytännössä toimiva.

c) yhteiset tutkintaryhmät ja esitutinnan siirtäminen toiselle viranomaiselle

V: Yhteisten tutkintaryhmien käytössä on kehitettävää, koska yleensä tarve syntyy silloin, kun tarvittaisiin niitä pakkokeinoja, joita rajavartiolaitoksella ei ole käytössä. Tällöin tutkinnanjohton tulisi siirtyä poliisille, jolloin poliisi ryhtyisi käyttämään rajavartiolaitoksen resursseja (esimerkiksi ylityöt) esitutkinnassa, joka jäisi tilastoihin poliisin tutkimana. Tätä voisi pyrkiä ratkaisemaan käyttämällä rinnakkaista tutkintaa. Se voisi olla hyvä ratkaisu tutkittaessa samanaikaisesti laittomaan maahantuloon liittyvää rikosta, johon liittyy talousrikos. Tällöin poliisin tutkimasta haarasta saatua esim. televalvontatietoa voitaisiin käyttää myös rajavartiolaitoksen tutkinnassa olevassa jutussa. Poliisi on kuitenkin käytännössä ollut haluton tekemään edellä kuvattua rinnakkaista esitutkintaa.

Mahdollisuus siirtää esitutkinta, on hyvä säännös, joka mahdollistaa nopean toiminnan havaittaessa rikos, johon on välittömästi puututtava, mutta joka ei jää rajavartiolaitoksen tutkittavaksi.

d) toisen esitutkintaviranomaisen avustaminen

V: Viitataan kohtaan c.

e) rikostorjuntatoimenpiteestä ilmoittaminen

V: Kyseinen säännös on osoittanut käytännössä tarpeettomaksi.

f) esitutkintaan liittyvät tutkintatoimenpiteet

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

12. Vapautensa menettäneen kohtelu

Rajavartiolain 8 luvussa säädetään vapautensa menettäneen henkilön kohtelusta. Arvioi säännösten käytännön soveltamista

a) kuljettaminen

Vapautensa menettäneet henkilöt kuljetetaan säännösten edellyttämällä tavalla.

b) säilytystilat

Suomenlahden merivartiosto tukeutuu poliisin säilytystiloihin, joten määräys ei suoranaisesti ole vaikuttanut lainkaan.

13. Rajavyöhyke

Rajavartiolain 7 luvussa on rajavyöhykettä koskevat säännökset. Arvio lupamenettelyn lievennysten vaikutuksista ja säännösten toimivuudesta.

14. Luonnonsuojelulaki, muinaismuistolaki, kalastuslaki (huomaa merellisten toimintojen osalta kohta 15)

Arvio Rajavartiolaitoksen valvonnallisesta tehtävästä sekä lain soveltamisesta käytännössä.

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

15. Merellisen ympäristön suojelutehtävät sekä hallinnollinen öljypäästömaksu

Yleinen arvio sääntelyn toimivuudesta ja konkreettiset mahdolliset tarkistusesitykset kyseisiin ympäristönsuojelutehtäviä koskeviin säädöksiin sekä ympäristörikoksia koskeviin valvonta- ja tutkintatoimivaltuuksiin.

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

16. Tieliikenteen valvonta

a) Yleinen arvio Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista tieliikennelainsäädäntöön liittyen

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

b) Väliaikaiseen ajokieltoon määräämistä koskevan säännöksen soveltaminen käytännössä

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

17. Rajavartiotehtävät ja muut lakisääteiset tehtävät

- a) Rajavartiolaitoksen rooli sotilaalliseen maanpuolustukseen osallistumisessa muun muassa
- rajajoukot
 - koulutusjärjestelmä
 - kertausharjoitukset
- b) Rajavartiolaitoksen muut tehtävät esim.
- meripelastustoimi
 - poliisin- ja tullin tehtävät
 - etsintä- ja pelastustehtävät

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa näihin seikkoihin.

18. Virka-apu

Rajavartiolaitoksen antamaa ja sille annettavaa virka-apua koskevat säännökset sisältyvät rajavartiolain 11 lukuun.

Käytännön kokemuksien kautta saatu näkemys säännösten soveltuvuudesta?

V: Virka-apusäännökset ovat osoittautuneet toimiviksi.

19. Rajavartiolaitoksen hallintoa koskevat säännökset

Lakimuutoksessa ei esitetty muutoksia Rajavartiolaitoksen sisäiseen järjestykseen tai hallinnolliseen asemaan.

- a) Arvio sisäisen järjestyksen ja hallinnollisen aseman toimivuudesta, esim. rajavalvonnassa, meripelastuksessa ja rikostorjunnassa?

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

- b) Arvio rajavartiomiehen toimivaltuutta, sivutoimia (ilmoitus-/lupamenettely), käyttäytymisvelvoitetta ja palvelukseen erityistilanteissa ilmoittautumisvelvollisuutta koskevista säännöksistä?

V: Suomenlahden merivartioston mielestä hallintoyksikön tulisi saada välitön tiedonsaantioikeus ainakin poliisilta tapauksissa, joissa RVL:n virkamies on syyllistynyt rikokseen tai rajavartiomiehen rajavartiomiehelle sopimattomaan käytökseen. Nyt tietoa tulee satunnaisesti osittain epävirallistakin kautta turhalla viiveellä.

- c) Arvio Rajavartiolaitoksen antamaa koulutusta koskevien säännösten toimivuudesta esim. opiskelijavalinta, opintososiaalinen asema, palvelussitoumus ja opinto-oikeuden menettäminen?

V: Suomenlahden merivartioston mielestä säännökset eivät kaikilta osin ole taloudellisessa mielessä toimivia:

Raja- ja merivartioiden opintososiaalinen asema tulisi peruskurssilla olla sama kuin Maanpuolustuskorkeakoulussa. Virkaan tulisi nimittää ja palkan mak-

su aloittaa vasta valmistumisen jälkeen. Nykyinen järjestelmä kuormittaa taloudellisesti hallintoyksiköitä, koska hallintoyksiköt maksavat peruskurssilla opiskelevien henkilöiden palkat, mutta eivät saa käyttöön heidän työpanostaan.

Palvelussitoumuksen sanktioista voi nykyään päästä eroon kun pitää huolen että ei saa tutkintotodistusta (esim. ei läpäise kielitutkintoa RvjaPK:lla). Sitoumuksen vaatiminen ennen kurssille menoa vaikuttaa näennäiseltä sanktiolta. Henkilö voi nykyään opiskella vuoden täydellä palkalla ja vai juuri ennen valmistumistaan hakea muita töitä. Palkallinen välivuosi voi olla houkutteleva vaihtoehto työttömyydelle. Vastuu palvelussitoumuksen laadinnasta tulisi kuulua Raja- ja merivartiokoululle, koska kyse on koulun järjestämästä kurssista. Kynnys menettää opinto-oikeus on mahdollisesti liian korkea. Tämä johtunee opiskelijoiden opistososiaalisesta asemasta (virkamiehiä).

20. Henkilötietojen käsittely

a) Arvio Rajavartiolaitoksen hyvän tietojenkäsittelytavan kehittymisestä ja noudattamisesta lakiuudistuksen jälkeen?

V: Toiminnassa ei huomauttamista. Uusien järjestelmien käyttöönottokoulutus on liian ylimalkaista ja ajallisesti alimitoitettua.

b) Arvio Rajavartiolaitoksen ylläpitämien rekisterien tietosisällön, käyttötaroituksen perusteiden ja tietojen säilytysaikojen määrittelyn toteutuminen?

V: Suomenlahden merivartiostolla ei ole lausuttavaa tähän seikkaan.

c) Näkemykset Rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän (RTT) kehittämisestä ja sen vaikutukset viranomaistoimintaan ja yhteistyöhön?

V: Suomenlahden merivartioston mielestä toteutuu kohtuullisesti. Ajan myötä saataneen kokonaisuudessaan ajan tasalle.

21. Henkilöstövaikutukset

Arvio lakiuudistuksen mahdollisista vaikutuksista

a) henkilöstö- ja tehtäväjärjestelyihin

V: Reservialiupseerikurssin vaatimus rajavartijan virkaan liian kova, kun tilannetta katsotaan rekrytoinnin ja sodanajan sijoitusten kannalta. Mikäli AuK-vaatimus halutaan säilyttää viran kelpoisuusvaatimuksena, tulisi rajavartijan peruskurssi rinnastaa reservialiupseerikurssiksi.

b) LRVLH 14 §:n mukaisen siirtovelvoitesäännöksen soveltamiseen

V: Lailla ei ole ollut vaikutusta. RVLPJ:n ja koulutusjärjestelmän ristiriidat ovat vaikeuttaneet järkipäistä henkilöstösuunnittelua.

c) Siirtovelvollisten henkilöiden intressien huomioonottaminen

V: Intressit pyritään huomioimaan.

d) Siirtämis päätösten perustelemiseen

V: Uudella lainsäädännöllä ei ole tähän vaikutusta.

e) Henkilöstön tarpeeseen omaksua uusia työtapoja

V: Tarpeet ovat olleet suuret. Resurssit (aika) eivät ole mahdollistaneet tyydyttää kaikkia tarpeita. Toisaalta tarpeet ovat olleet yksilökohtaisia työkuvioiden muuttumisen vuoksi.

f) Henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen

V: Koulutustarve on lisääntynyt uusien tehtävien takia. Koulutusjärjestelmä ei ollut aluksi valmis muutoksiin. Nyt on tilanne parantunut.

g) Henkilöstön soveltuvuuteen uusiin tehtäviin/henkilöstön asennoitumiseen

V: Suomenlahden merivartiostossa ei ole havaittu henkilöihin liittyviä ongelmia. Kyseessä yksittäisiä muodollisia ongelmia (liian nuori johonkin tehtävään, puuttuu mahdollinen koulutus/virkaikä).

h) Henkilöstölle asetettuihin uusiin vaatimuksiin

Rajavartiomiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen (L 221/2007 vp)

- o säännöksen soveltaminen käytäntöön
- o arvio säännöksen toimivuudesta

V: Käytöstä ei ole kokemusta. Suomenlahden merivartioston mielestä tulisi selvittää säännöksen suhde virkamieslain 40 § s mom 1 kohtaan ja sotilaskurinpitosäännöksiin.

22. Hallinnon asiakkaan näkökulma

a) Arvio lakiuudistuksen vaikutuksista eri kansalaisryhmien asemaan.

V: Ei vaikutusta.

b) Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella saatu palaute (erityisesti viestintäyksikkö)

23. Muut mahdolliset arviot lakiuudistuksen toimivuudesta

V: Ulkomaalaislain mukaisten turvaamistoimien käytön tulisi olla asiaa hoitava viranomaisen vastuulla. Ulkomaalaisvirastolla tulisi olla toimivalta käyttää turvaamistoimia tilanteissa, joissa keinojen käyttö Ulkomaalaisviraston prosessissa olevien asiakkaiden suhteen on tarpeen. Nykytilassa Ulkomaalaisvirastolle tehtävät turvaamistoimet (säilöönotto) kuormittavat Suomenlahden merivartiostoa huomattavasti.